

ЛІЗИНГ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Україна вибрала європейський шлях розвитку, тому для того, щоб вітчизняні підприємства були спроможні конкурувати з іноземними підприємствами варто суттєво вдосконалювати ведення господарської діяльності, проводити активний пошук та впровадження нетрадиційних заходів щодо модернізації, як управлінських рішень, так і до виробничого забезпечення підприємства, підвищувати конкурентоспроможність продукції за допомогою широкого залучення досягнень науково-технічного прогресу. Одним таким заходом є лізинг основних засобів.

Основні засоби є тим наріжним каменем, за допомогою якого підприємство забезпечує своє функціонування на певному ринку, зберігає свої конкурентні позиції та найголовніше має змогу отримувати прибуток для подальшого розвитку. Тому будь-яке підприємство, а особливо виробниче, де фінансовий стан та конкурентоспроможність продукції чи послуг на пряму залежить від стану та ефективності використання основних засобів має активно впроваджувати заходи щодо підвищення ефективності їх використання. Проте усі підприємства України наразі зустрічаються з проблемою обмежених фінансових ресурсів та складністю пошуку довгострокових фінансових інвестицій для зростання ефективності господарювання. Банківська система в Україні є не досить надійною та можливість отримати кредит на вигідних умовах є обмеженою, лізинг стає найбільш доступним та вигідним засобом розвитку бізнесу. Господарський кодекс України дає наступне визначення лізингу: «лізинг – це господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачем) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське віддання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів». Відповідно до Закону України «Про фінансовий лізинг» (ст. 3) предметом договору лізингу може бути: неспоживна річ, визначена індивідуальними ознаками та віднесена відповідно до законодавства до основних фондів; майно, що перебуває в державній або комунальній власності та щодо якого відсутня заборона передачі в користування та/або володіння, може бути передано в лізинг у порядку, встановленому цим Законом. Не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки та інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці).

В Україні лізинг починає набувати все ширшого застосування. За останні роки суттєво зріс професіоналізм фінансового та технічного керівництва підприємств, а також відбулися й значні позитивні зміни у законодавстві, що регулює питання лізингу.

Лізинг є симбіозом оренди та кредиту, але при цьому має унікальні переваги, які притаманні саме цьому виду інвестиційної діяльності. До таких переваг варто віднести:

- можливість законним шляхом знизити базу оподаткування, адже сплата лізингових платежів у частині відсотків та комісії відноситься на валові витрати підприємства, що автоматично зменшує прибуток;
- лізингоодержувач отримує податковий кредит по ПДВ відразу ж з усієї вартості предмета лізингу, сплативши лише авансовий платіж;
- лізингоодержувач з моменту отримання майна у лізинг ставить його на свій баланс та нараховує амортизацію, як у податковому, так і в бухгалтерському обліку;
- при укладанні договору лізингу не потрібна застава, так як при отриманні банківського кредиту;
- враховуючи те, що лізинг дає можливість отримати дане майно у свою власність застосовуючи відстрочку це істотно знижує вартість платежів і дає змогу раціонально управляти власними активами;
- підприємство має змогу швидко отримати необхідне обладнання без понесення суттєвих капіталовкладень;
- можливість здійснювати лізингові платежі у різних формах: грошовій, товарній або комбінованій;
- лізинг дозволяє швидко отримати необхідне обладнання задля забезпечення ефективного виробничого процесу, шляхом тимчасового використання, а не через витрачання коштів на купівлю морально старіючого та досить вартісного обладнання;
- лізинг дає змогу уникнути потреби взяття банківських кредитів на купівлю основних засобів.

У Цивільному кодексі України визначається два види лізингу: оперативний та фінансовий лізинг. Оперативний лізинг не має суттєвих відмінностей від оренди, натомість фінансовий лізинг має. Використовуючи фінансовий лізинг підприємство може зустрітися з певними труднощами. За договором лізингу майно передане лізингодавцем лізингоодержувачу стає запорукою належного виконання умов договору останнього. Тобто, якщо лізингоодержувач має певні фінансові проблеми і не здійснює вчасно лізингові платежі, лізингодавець має право вилучити передане майно. Платежі, які здійснюються лізингоодержувачем є нічим іншим, як відшкодуванням вартості майна, що у певний момент часу може бути придбано лізингоодержувачем за залишковою вартістю. Проте, якщо виникає вище згадана ситуація дані платежі не повертаються лізингоодержувачу, тобто виникає ризик втратити і основні засоби, і кошти, які були витрачені на лізинг.

Мабуть найголовнішим недоліком лізингу в Україні є його вартість. Сьогодні лізинг є дорогим задоволенням, яке собі дозволити може не кожне підприємство. За строк лізингу основні засоби можуть зрости у вартості вдвічі. Відповідно, чим триваліший строк лізингу, тим дорожчим він стає для підприємства.

Підприємство-лізингоодержувач після закінчення строку договору має змогу викупити основні засоби. Проте може статися так, що за період дії договору вартість обладнання суттєво зросла і даний договір стає невигідним. Ще одна річ, яка грає не на користь лізингу, це те, що лізингова компанія не надасть інформації для прорахунку вартості її додаткових послуг, адже за законом дана інформація належить до комерційної таємниці.

Також існують певні перешкоди розвитку лізингу в Україні. Серед них варто виділити два фактори: законодавча база та вартість лізингу. На рівні держави, у першу чергу за допомогою законодавчої влади, має відбуватися сприяння розвитку лізингу, адже він дійсно є вигідним для розвитку економіки країни. Держава займає пасивну роль у розвитку та розширенні лізингового ринку, хоча можливості великі. Негативно впливає й низький рівень освіченості та проінформованості потенційних клієнтів про переваги та можливості лізингу. Зазвичай лізинг сприймається як різновид оренди, що звичайно є помилкою, адже оренда передбачає нетривале користування річчю та її повернення після спливу строку договору, а лізинг забезпечує довготривале користування та можливість набути майно у власність шляхом викупу за залишковою вартістю після сплати усіх лізингових платежів.

Вартість – це основний фактор, який впливає на прийняття того чи іншого господарського рішення. Адже, сплачуючи лізинговий платіж підприємство ще має оплатити послуги лізинговій компанії. Проте багато підприємств у лізингу вбачає привабливу альтернативу придбання необхідних основних засобів та забезпечення ефективного розвитку свого бізнесу, тому що їм не доводиться займатися оформленням, доставкою та страхуванням – усе це бере на себе лізингова компанія. У розвинених економіках спеціалізовані лізингові компанії, заощаджуючи кошти на великому масштабі операцій при закупівлі партій обладнання у одних і тих самих постачальників/виробників, мають змогу надавати лізингоодержувачам значно дешевші, порівняно з банківським кредитуванням, послуги.

На думку експертів асоціації «Українське об'єднання лізингодавців», що була створена у 2005 році як добровільний союз професійних учасників ринку лізингу, основні тенденції на ринку лізингу в Україні сьогодні наступні: зниження кількості лізингових компаній, які активно фінансують угоди; зосередження на ефективному адмініструванні існуючого портфеля та максимізація повернення раніше інвестованих фінансових ресурсів; аграрний сектор стає основним клієнтом лізингових компаній; укладання угод на поодинокі та високоліквідні предмети (сільськогосподарська техніка, легкові автомобілі тощо); співпраця виключно зі стабільними компаніями, що не менше 3-х років успішно функціонують на ринку; активна реалізація вилучених предметів у повторний лізинг чи продаж.

Підсумовуючи усе сказане вище варто зазначити, що лізинг стає своєрідним видом кредиту для підприємства, що надається у вигляді основних засобів та забезпечує оновлення виробничих фондів. Лізинг забезпечує ряд переваг серед, яких в першу чергу це отримання нового необхідного обладнання, що дає можливість нарощувати виробничі потужності без залучення банківського кредиту. Також перевагою є те, що амортизація на такі основні засоби нараховується за прискореним методом, що дає можливість швидше оновлювати основні засоби та суттєво зменшити податок на прибуток. Використання лізингу дає можливість провести реконструкцію, розширення та переоснащення основних засобів підприємства. Так, як лізинг є платним, це спонукає підприємство більш ефективно планувати свої фінансові ресурси, щоб належним чином виконати дане боргове зобов'язання. Хоча наданий час ситуація в Україні досить складна, проте спостерігається розширення лізингового ринку та зростання його привабливості для нових потенційних клієнтів. Лізинг досить важливий та позитивно впливає на розвиток економіки країни, він застосовується практично у будь-якій галузі економіки України.